

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA**

**MUHTASARI WA SOMO LA MBINU ZA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI
WA ELIMU MAALUMU STASHAHADA YA UALIMU
2023**

©Taasisi ya Elimu Tanzania, 2023

Toleo la Kwanza, 2023

ISBN: 978-9987-09-742-5

Taasisi ya Elimu Tanzania

Eneo la Mikocheni

132 Barabara ya Ali Hassan Mwinyi

S. L. P. 35094

14112 Dar es Salaam

Simu: +255-735041168/ +255-735041170

Baruapepe: director.general@tie.go.tz

Tovuti: www.tie.go.tz

Muhtasari huu urejelewe kama: Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia. (2023). *Muhtasari wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu Stashahada ya Ualimu*. Taasisi ya Elimu Tanzania.

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kunakili, kurudufu, kuchapisha, kutafsiri wala kutoa muhtasari huu kwa namna yoyote ile bila idhini ya maandishi kutoka Taasisi ya Elimu Tanzania.

Yaliyomo

Orodha ya Majedwali	iv
Shukurani	v
1.0 Utangulizi.....	1
2.0 Malengo Makuu ya Elimu Tanzania	1
3.0 Malengo ya Elimu ya Ualimu.....	2
3.1 Lengo kuu la Elimu ya Ualimu	2
3.2 Malengo Mahususi ya Elimu ya Ualimu.....	2
4.0 Umahiri wa Jumla wa Mafunzo ya Stashahada ya Elimu ya Ualimu	3
5.0 Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi.....	4
6.0 Majukumu ya Mkufunzi, Mwalimu Tarajali na Mzazi katika Ufundishaji na Ujifunzaji	6
6.1 Mkufunzi.....	7
6.2 Mwalimu tarajali	7
6.3 Mzazi/mlezi	8
7.0 Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji	8
8.0 Zana za Ufundishaji na Ujifunzaji.....	9
9.0 Upimaji wa Maendeleo ya Ujifunzaji	9
10.0 Idadi ya Vipindi	10
11.0 Maudhui ya Ufundishaji na Ujifunzaji	10
Bibliografia	43

Orodha ya Majedwali

Jedwali Na. 1: Umahiri Mkuu na Umahiri Mahsusi kwa Mwaka wa Kwanza na wa Pili	4
Jedwali Na. 2: Mgawanyo wa Alama za Upimaji Endelevu	10
Jedwali Na. 3: Maudhui ya Mwaka wa Kwanza	11
Jedwali Na. 4: Maudhui ya Mwaka wa Pili	38

Shukurani

Maandalizi ya Muhtasari wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu Stashahada ya Ualimu yamehusisha wataalamu mbalimbali kutoka taasisi za serikali na zisizo za serikali. Taasisi ya Elimu Tanzania (TET) inatambua na kuthamini michango ya washiriki wote waliofanikisha uandaaji wa muhtasari huu. Aidha, TET inatoa shukurani za pekee kwa wahadhiri, wakufunzi, wathibiti ubora wa shule, walimu pamoja na wakuza mitaala wa TET. Vilevile, Taasisi inaishukuru Kamati ya Kitaifa ya Wataalamu ya Kusimamia Kazi ya Maboresho ya Mitaala ya Elimu ya Awali, Msingi, Sekondari na Ualimu iliyoteuliwa na Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia. Kamati hii ilifanya kazi kwa weledi na kuhakikisha kuwa maudhui ya muhtasari huu yanalenga kuwa na wahitimu wenye maarifa, ujuzi na mwelekeo utakaowawezesha kujiajiri, kuajiriwa na kumudu maisha yao ya kila siku, ambalo ndio lengo kuu la uboreshaji wa Mitaala ya Mwaka 2023.

Mwisho, TET inatoa shukurani za pekee kwa Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa kuwezesha uandaaji na usambazaji wa muhtasari huu.

Dkt. Aneth A. Komba

Mkurugenzi Mkuu

Taasisi ya Elimu Tanzania

1.0 Utangulizi

Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu Stashahada ya Ualimu lina fani tano ambazo ni Ulemavu wa Uoni, Uziwikutoona, Uziwi, Usonji na Ulemavu wa Akili. Mwalimu tarajali atachagua kujifunza mbinu za fani mbili tu kati ya fani tano zilizobainishwa. Somo hili linalenga kumjengea mwalimu tarajali maarifa, stadi na mwelekeo utakaomwezesha kujenga umahiri wa kumudu darasa lenye wanafunzi wenye mahitaji maalumu ya ujifunzaji katika fani mbili atakazochagua. Umahiri ulioainishwa katika kila fani umejikita katika kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu ya ujifunzaji. Aidha, Mwalimu tarajali atajifunza namna ya kuchambua dhana nzima ya ulemavu husika itakayomwezesha kuwatambua wanafunzi wenye mahitaji maalumu shuleni na kutoa afua stahiki.

Muhtasari huu umeandaliwa kwa lengo la kumuongoza mkufunzi katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu, Tanzania Bara. Aidha, muhtasari huu umetafsiri Mtaala wa Mafunzo ya Stashahada ya Ualimu Elimu Maalumu wa Mwaka 2023. Muhtasari utamwezesha mkufunzi kupanga shughuli za ufundishaji na ujifunzaji kwa kumjengea mwalimu tarajali stadi za udadisi, ubunifu, ushirikiano, mawasiliano na utatuzi wa changamoto katika mazingira yake. Aidha mwalimu tarajali atajifunza namna ya kuchopeka masuala mtambuka na kutumia TEHAMA katika ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi wenye mahitaji maalumu ya ujifunzaji.

2.0 Malengo Makuu ya Elimu Tanzania

Malengo makuu ya elimu nchini Tanzania ni kumwezesha kila Mtanzania:

- (a) Kukuza na kuboresha haiba yake ili aweze kujithamini na kujiamini;
- (b) Kuheshimu utamaduni, mila na desturi za Tanzania, tofauti za kitamaduni, utu, haki za binadamu, mitazamo na matendo jumuishi;

- (c) Kukuza maarifa na kutumia sayansi na teknolojia, ubunifu, fikra tunduizi, uvumbuzi, ushirikiano, mawasiliano na mtazamo chanya katika maendeleo yake binafsi, na maendeleo endelevu ya taifa na dunia kwa ujumla;
- (d) Kuelewa na kulinda tunu za taifa ikiwa ni pamoja na utu, uzalendo, uadilifu, umoja, uwazi, uaminifu, uwajibikaji na lugha ya taifa;
- (e) Kujenga stadi za maisha na stadi za kazi ili kuongeza ufanisi katika maisha ya kila siku;
- (f) Kukuza tabia ya kupenda na kuheshimu kazi ili kuongeza tija na ufanisi katika uzalishaji na utoaji wa huduma;
- (g) Kutambua na kuzingatia masuala mtambuka ambayo ni pamoja na afya na ustawi wa watu (jamii), usawa wa kijinsia, usimamizi na utunzaji endelevu wa mazingira; na
- (h) Kukuza ushirikiano wa kitaifa na kimataifa, amani na haki kwa kuzingatia Katiba ya nchi na mikataba ya kimataifa.

3.0 Malengo ya Elimu ya Ualimu

3.1 Lengo kuu la Elimu ya Ualimu

Lengo kuu la elimu ya ualimu ni kumwandaa mwalimu mwenye weledi na umahiri wa kuwezesha ujifunzaji na ufundishaji unaoendana na mabadiliko ya kisayansi, kiteknolojia, na kijamii ili kujenga Mtanzania mwenye maarifa, stadi na mitazamo chanya, na anayethamini usawa, haki na elimu bila ukomo.

3.2 Malengo Mahususi ya Elimu ya Ualimu

Malengo ya Elimu ya Ualimu ni kumwezesha mwalimu tarajali:

- (a) Kukuza uelewa wa kinadharia wa elimu ya ualimu, maadili ya kazi ya ualimu, maadili ya maisha, na misingi ya ualimu;
- (b) Kujenga umahiri katika mbinu za kufundishia na kujifunzia;

- (c) Kujenga umahiri katika mbinu za upimaji na tathmini kwa kuzingatia dhana ya ujenzi wa umahiri;
- (d) Kukuza ubunifu na uvumbuzi katika ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi;
- (e) Kutumia (TEHAMA) na teknolojia saidizi katika ufundishaji na ujifunzaji;
- (f) Kukuza stadi za utambuzi wa awali wa mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu ya ujifunzaji na kutoa afua stahiki;
- (g) Kuimarisha matumizi ya lugha katika ufundishaji na ujifunzaji; na
- (h) Kujenga stadi zinazolenga kuboresha ufundishaji, ujifunzaji na upimaji (yaani, classroom-based action research).

4.0 Umahiri wa Jumla wa Mafunzo ya Stashahada ya Elimu ya Ualimu

Mafunzo ya Stashahada ya Ualimu unalenga kumwezesha mwalimu tarajali:

- (a) Kutumia nadharia na misingi ya ualimu katika ufundishaji na ujifunzaji;
- (b) Kumudu mbinu za kufundishia na kujifunzia;
- (c) Kumudu mbinu za upimaji na tathmini kwa kuzingatia ujenzi wa umahiri;
- (d) Kumudu mbinu za ubunifu na uvumbuzi katika ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya wanafunzi;
- (e) Kutumia TEHAMA na teknolojia saidizi katika ufundishaji na ujifunzaji;
- (f) Kumtambua mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu ya ujifunzaji na kutoa afua stahiki;
- (g) Kutumia lugha husika kwa ufasaha katika ufundishaji na ujifunzaji;

- (h) Kutumia stadi za uongozi katika taaluma (*instructional leadership*); na
- (i) Kumudu stadi zinazolenga kuboresha ufundishaji, ujifunzaji na upimaji (yaani *classroom-based action research*).

5.0 Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi

Muhtasari wa somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu Stashahada ya Ualimu una umahiri mkuu na umahiri mahususi kama inavyojitokeza katika Jedwali Na 1.

Jedwali Na. 1: *Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi kwa Mwaka wa Kwanza na wa Pili*

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
1.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	1.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.5 Kumudu mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.6 Kumudu mbinu za ujifunzaji nje ya darasa kwa wanafunzi wenye ulemavu wa uoni

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
<p>2.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p>	<p>2.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p> <p>2.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p> <p>2.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p> <p>2.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p> <p>2.5 Kumudu mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo katika ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p> <p>2.6 Kumudu mbinu za ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona</p>
<p>3.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi</p>	<p>3.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi</p> <p>3.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi</p> <p>3.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi</p> <p>3.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwi</p>

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
4.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	4.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji 4.2 Kumudu mbinu za urekebishaji wa tabia, uchangamani na mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye usonji 4.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye usonji
5.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	5.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili 5.2 Kumudu mbinu za urekebishaji wa tabia kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili 5.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili

6.0 Majukumu ya Mkufunzi, Mwalimu Tarajali na Mzazi katika Ufundishaji na Ujifunzaji

Ufundishaji na ujifunzaji katika somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu unategemea ushirikiano baina ya mkufunzi, mwalimu tarajali, mzazi/mlezi katika kutimiza wajibu wao ambao ni:

6.1 Mkufunzi

Mkufunzi anatarajiwa:

- (a) Kukuza ufundishaji na ujifunzaji unaozingatia ujenzi wa stadi za karne ya 21 kwa kutumia mbinu mbalimbali za uwezesaji zitakazomfanya mwalimu tarajali kuwa kitovu cha ujifunzaji. Baadhi ya mbinu zinazopendekezwa ni zile zinazosaidia kukuza uwezo wa kufikiri, kutafakari, kutafuta maarifa kutoka vyanzo mbalimbali ili kutatua changamoto za ufundishaji na ujifunzaji;
- (b) Kuandaa mazingira wezeshi ya kufundishia na kujifunzia ikiwa ni pamoja na kufaragua zana;
- (c) Kutoa malezi kwa haki na usawa kwa kila mwalimu tarajali bila kujali tofauti zao; na
- (d) Kubaini mahitaji maalumu ya mwalimu tarajali na kumpatia afua stahiki.

6.2 Mwalimu tarajali

Mwalimu tarajali anatarajiwa:

- (a) Kushiriki kikamilifu katika shughuli za mafunzo ndani na nje ya darasa ili kuhakikisha kuwa anajenga umahiri uliokusudiwa katika maeneo mbalimbali ikiwemo usimamizi wa ufundishaji na ujifunzaji, mbinu za kufundishia na kujifunzia, mbinu za upimaji zitakazomwezesha kubaini mafanikio na changamoto ili kuboresha ufundishaji na ujifunzaji;
- (b) Kushiriki katika mafunzo endelevu kupitia shule zilizo jirani na chuo kwa lengo la kutafsiri nadharia anazojifunza darasani kwa vitendo. Baadhi ya nadharia hizo ni haiba, maandalizi ya somo, kutumia mbinu za kufundishia na kujifunzia, kuandaa na kutumia zana za kufundishia na kujifunzia na kutathmini wanafunzi;

- (c) Kufanya kazi chini ya uangalizi wa walimu wazoefu kwa kipindi cha mwaka mmoja ili kuimarisha umahiri na weledi katika fani ya ualimu;
- (d) Kushirikiana na wenzake pamoja na mkufunzi katika mchakato wa ujifunzaji; na
- (e) Kuzingatia kanuni na taratibu za chuo.

6.3 Mzazi/mlezi

Mzazi anatarajiwa:

- (a) Kusimamia na kufuatilia mwenendo na maendeleo ya mwalimu tarajali katika ujifunzaji; na
- (b) Kumpatia mwalimu tarajali mahitaji muhimu pamoja na vifaa vinavyotumika katika ujifunzaji.

7.0 Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji

Ufundishaji na ujifunzaji wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu Stashahada ya Ualimu utaongozwa na ujenzi wa umahiri unaotumia mbinu zinazomfanya mwalimu tarajali kuwa kitovu cha ujifunzaji na mkufunzi kuwa mwezeshaji. Mkufunzi atatumia mbinu zinazomshirikisha mwalimu tarajali katika tendo zima la ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji anuai na uwezo wa mwalimu tarajali. Mbinu hizo ni ujifunzaji shirikishi unaomwezesha mwalimu tarajali kufikiri, kutafuta maarifa kutoka vyanzo mbalimbali, majadiliano katika vikundi, na kushiriki katika kutoa mrejesho. Njia nyingine ni ziara za kimasomo, kazi za vitendo, na kazi nyingine kama hizo kulingana na muktadha ili kufanikisha ujifunzaji.

Mkufunzi anashauriwa kumwongoza mwalimu tarajali kuwa mbunifu na mnyumbufu katika kutumia mbinu shirikishi wakati wa mazoezi ya ufundishaji na kufaragua zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa kutumia mazingira halisi ya mwanafunzi.

8.0 Zana za Ufundishaji na Ujifunzaji

Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinapaswa kuwa shirikishi na zinazokidhi mahitaji ya ujifunzaji, na uwezo wa mwalimu tarajali. Mkufunzi anapaswa kuhakikisha mwalimu tarajali anapata nafasi ya kuona, kusikia, na kushika zana. Aidha, zana za ufundishaji na ujifunzaji zinapaswa zimsaidie mwalimu tarajali kuelewa kinachofundishwa. Mkufunzi anashauriwa kutumia zana zinazopatikana katika mazingira yake. Baadhi ya zana za ufundishaji na ujifunzaji zilizopendekezwa ni pamoja na matini zenye vifungu vya habari, michoro, picha, pichamguso, mchoromguso, kinasasauti, *snelln chart*, *E-chart*, chati ya Lea, kifani cha ubongo, kifani cha jicho, kifani cha sikio, Chati ya Lugha ya Alama Tanzania (LAT), kamusi ya Lugha ya Alama Tanzania, upondo wa rangi, uzi wa broka na vitu halisi. Zana hizi zimependekezwa katika jedwali la maudhui katika safu ya zana.

9.0 Upimaji wa Maendeleo ya Ujifunzaji

Upimaji ni suala muhimu katika mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji. Upimaji wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu utafanyika sambamba na masomo mengine yanayofundishwa katika ngazi ya stashahada ya ualimu. Upimaji huu utamwezesha mkufunzi kupima umahiri wa mwalimu tarajali kutambua makundi mbalimbali ya wanafunzi wenye ulemavu kwenye darasa jumuishi, vitengo na shule maalumu. Aidha, utamwezesha mwalimu tarajali kutumia mbinu na zana rafiki, fikivu na wezeshi katika ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi wenye mahitaji maalumu wakiwemo wenye ulemavu. Upimaji wa maendeleo utazingatia vigezo vilivyoainishwa katika kila shughuli ya ujifunzaji.

Katika kuamua kiwango cha ufaulu wa mwalimu tarajali upimaji wa mwisho (tamati) utachangia asilimia thelathini (30%) na upimaji endelevu utachangia asilimia sabini (70%). Kwa upande wa upimaji endelevu alama za mtihani wa muhula wa pili mwaka wa kwanza zitakuwa 10%, kazimradi ya ufaraguzi 15% na mafunzo kwa vitendo 45%. Aidha, alama za mafunzo kwa vitendo zitakazotokana na ufundishaji igizi zitakuwa 20% na ufundishaji katika shule za jirani 25%. Mwalimu tarajali anapaswa kufaulu upimaji endelevu kwa angalau asilimia 50% na upimaji tamati kwa

angalau kiwango hichohicho ili aweze kutunukiwa cheti. Endapo hatafikisha 50%, mwalimu tarajali anaweza kurudia mitihani hiyo mara mbili ndani ya miaka mitatu. Jedwali Na. 2 linaonesha mgawanyo wa alama za upimaji endelevu.

Jedwali Na. 2: *Mgawanyo wa Alama za Upimaji Endelevu*

Na	Shughuli ya upimaji	Mgawanyo (%)
1	Mitihani ya Muhula wa Pili Mwaka wa Kwanza	10
2	Kazimradi ya ufaraguzi	15
3	Ufundishaji igizi/kiduchu	20
4	Ufundishaji katika shule jirani	25
	Jumla	70

10.0 Idadi ya Vipindi

Muhtasari wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu unatoa makadirio ya muda utakaotumika katika ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia uzito wa umahiri mahususi na shughuli za kutendwa na mwalimu tarajali. Makadirio haya ya muda yamewekwa kwa mfumo wa vipindi ambapo kila kipindi ni dakika 60. Idadi ya vipindi kwa somo hili ni vipindi vitatu (3) kwa wiki.

11.0 Maudhui ya Ufundishaji na Ujifunzaji

Muhtasari wa Somo la Mbinu za Ufundishaji na Ujifunzaji wa Elimu Maalumu umebeba maudhui ambayo yamepangiliwa katika vipengele sita (6) ambavyo ni umahiri mkuu, umahiri mahususi, shughuli za ujifunzaji, vigezo vya upimaji, zana na idadi ya vipindi. Jedwali Na. 3 linaonesha maudhui ya mwaka wa kwanza.

Jedwali Na. 3: Maudhui ya Mwaka wa Kwanza

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE ULEMAVU WA UONI					
Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
1.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	1.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	(a) Kufafanua dhana ya ulemavu wa uoni	Maana, makundi, visababishi, viashiria na njia za mawasiliano vimefafanuliwa	Matini zinazohusu dhana ya ulemavu wa uoni	37
		(b) Kuchambua changamoto za mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni katika ujifunzaji	Changamoto za uoni zimechambuliwa	Matini zinazohusu changamoto za ulemavu wa uoni, video zinazoonesha changamoto za uoni	
		(c) Kumudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa uoni wa mwanafunzi na mahitaji yake katika ujifunzaji	Mwalimu tarajali ameweza kutambua viwango vya awali vya ulemavu wa uoni na mahitaji yake katika ujifunzaji	Video zinazoonesha mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa uoni, chati ya Lea, <i>chati ya snellen</i> , kadi, futi kamba, kifunika jicho, kipimo cha	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
				Ishihara, upondo wa rangi na uzi wa broka	
		(d) Kuaridhia mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimearidhiwa	Matini, picha/video zinazohusu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	
		(e) Kuaridhia mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	
	1.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa Uoni	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi yaliyokuzwa	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi yaliyokuzwa	Picha zilizokuzwa na matini zenye maandishi yaliyokuzwa	44

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(b) Kumudu misingi ya maandishi ya Braille ya Kiingereza na Kiswahili	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya maandishi Braille ya Kiingereza na Kiswahili	Matini zinazohusu misingi ya maandishi ya Braille ya Kiingereza na Kiswahili, <i>Perkins Braille</i> , karatasi za kuandikia maandishi ya Braille	
		(c) Kumudu misingi ya kusoma pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya kusoma pichamguso	Matini zinazohusu misingi ya kusoma pichamguso	
		(d) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>)	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille	Picha/video zenye kuonesha matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>)	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(e) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma pichamguso	Matini zinazohusu stadi za kusoma pichamguso na picha/pichamguso zenye kuonesha stadi za kusoma pichamguso	
		(f) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu stadi za ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili na picha zenye kuonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(g) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kusoma kwa	Picha, video zenye kuonesha matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi na Matini zinazohusu matumizi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	
	1.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika maandishi ya Braille <i>(Kiingereza na Kiswahili)</i>	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika maandishi ya Braille	Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika maandishi ya Braille <i>(Kiingereza na Kiswahili)</i>	32
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	Picha/pichamguso, video zinazoonisha stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso na Matini zinazohusu stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(c) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu ufaraguzi wa vifaa saidizi katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili na picha zinazoonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(d) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya vifaa saidizi, teknolojia katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
	1.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	(a) Kumudu misingi ya Braille ya Hisabati	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya Braille ya Hisabati	Matini zinazohusu misingi ya Braille ya Hisabati, <i>Perkins Braille</i> , kibao na kitobozi na karatasi za kuandikia maandishi ya Braille	37
(b) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa kutumia maandishi ya Braille		Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa kutumia maandishi ya Braille	Matini zinazohusu stadi za hisabati kwa kutumia maandishi ya Braille, <i>Perkins Braille</i> , kibao na kitobozi na karatasi za kuandikia maandishi ya Braille		
(c) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso		Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso	Matini zinazohusu stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso		

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(d) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu kufaragua vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili na picha zinazoonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(e) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE UZIWIKUTOONA

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
2.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	2.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kufafanua dhana ya uziwikutoona	Dhana ya uziwikutoona imefafanuliwa	Matini zinazohusu dhana ya uziwikutoona na picha/pichamguso zinazoonesha dhana ya uziwikutoona	34
		(b) Kuchambua changamoto za mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika ujifunzaji	Changamoto za mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika ujifunzaji zimechambuliwa	Matini zinazohusu changamoto za mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika ujifunzaji na picha/pichamguso zinazoonesha changamoto za mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika ujifunzaji	
		(c) Kumudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango	Video zinazoonesha mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona na mahitaji yake katika ujifunzaji	cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona na mahitaji yake katika ujifunzaji	uziwikutoona, chati ya Lea na <i>chati ya Snellen</i> , kadi, futi kamba, kifunika jicho, kipimo cha Ishihara, upondo wa rangi na uzi wa broka	
		(d) Kuaridhia mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona zimearidhiwa	Matini na picha/video zenye kuonesha mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona, chati ya Lea, <i>chati ya Snellen</i> na kadi	
		(e) Kuaridhia mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za utoaji afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
	2.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa maandishi yaliyokuzwa	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi yaliyokuzwa	Picha zilizokuzwa na matini zenye maandishi yaliyokuzwa	50
		(b) Kumudu misingi ya maandishi ya Braille ya Kiingereza na Kiswahili	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya maandishi ya Braille ya Kiingereza na Kiswahili	Matini zinazohusu misingi ya maandishi ya Braille ya Kiingereza na Kiswahili, karatasi za kuandikia maandishi ya Braille, <i>Perkins Braille</i> , <i>orbit reader 20</i> , kibao na kitoboza na vifani vya seli ya Braille	
		(c) Kumudu misingi ya lughamguso	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya lughamguso	Matini zinazohusu misingi ya lughamguso	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(d) Kumudu misingi ya kusoma pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya kusoma pichamguso	Matini zinazohusu misingi ya kusoma pichamguso na picha/pichamguso zenye kuonesha misingi ya kusoma pichamguso	
		(e) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>)	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille	Picha/video zenye kuonesha matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>) Karatasi za Braille, <i>Perkins Braille, orbit reader 20</i> , kibao na kitoboza na vifani vya seli ya Braille	
		(f) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma pichamguso	Matini zinazohusu stadi za kusoma pichamguso na picha/pichamguso zenye kuonesha stadi za kusoma	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
				pichamguso	
		(g) Kumudu matumizi ya lughamguso katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya lughamguso katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma	Matini zinazohusu matumizi ya lugha mguso na picha/pichamguso zenye kuonesha matumizi ya pichamguso	
		(h) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili na picha zenye kuonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(i) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	Picha, video zenye kuonesha matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	katika kukuza stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	na Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	
	2.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>)	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika maandishi ya Braille	Matini zinazohusu stadi za kuandika maandishi ya Braille (<i>Kiingereza na Kiswahili</i>), karatasi za Braille, <i>Perkins Braille</i> , <i>orbit reader 20</i> , kibao na kitoboza na vifani vya seli ya Braille	31
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	Picha/ pichamguso, video zinazoonesha stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso, Matini zinazohusu stadi za kuchora na kunyumbua pichamguso	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(c) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali ameweza kufaragua vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili, picha zinazoonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(d) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
	2.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kumudu misingi ya Braille ya Hisabati	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya Braille ya Hisabati	Matini zinazohusu misingi ya Braille ya Hisabati, <i>Perkins Braille</i> , kibao na kitobozi na karatasi za kuandikia maandishi ya Braille	35
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa Hisabati kwa kutumia maandishi ya Braille	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa kutumia Braille	Matini zinazohusu stadi za hisabati kwa kutumia maandishi ya Braille, <i>Perkins Braille</i> , kibao na kitobozi na karatasi za kuandikia maandishi ya Braille	
		(c) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso na lughamguso	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso na lughamguso	Matini zinazohusu stadi za maumbo na vielelezo kwa kutumia pichamguso	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(d) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu kufaragua vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili na picha zinazoonesha ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(e) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za hisabati kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi	

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE UZIWI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
3.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi	3.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi	(a) Kufafanua dhana ya uziwi	Dhana ya uziwi imefafanuliwa	Chati ya lugha ya alama Tanzania (LAT) na kamusi ya LAT, picha/video zenye kuonesha dhana ya uziwi na Matini zinazohusu dhana ya uziwi	57
		(b) Kuchambua changamoto za mwanafunzi mwenye uziwi katika ujifunzaji	Changamoto za mwanafunzi mwenye uziwi katika ujifunzaji zimechambuliwa	Matini zinazohusu changamoto za uziwi, chati ya lugha ya alama Tanzania (LAT) na kamusi ya LAT	
		(c) Kumudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye uziwi na mahitaji yake katika ujifunzaji	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa uziwi, Audiomita na picha/video zenye kuonesha utambuzi wa awalia wa	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
				kiwango cha ulemavu wa uziwi	
		(d) Kuaridhia mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi	Mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi	
		(e) Kuaridhia mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwi zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwi	
	3.2 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	(a) Kukuza uelewa wa Lugha ya Alama ya Tanzania (LAT)	Uelewa wa Lugha ya Alama ya Tanzania (LAT) umekuzwa	Matini zinazohusu Lugha ya Alama ya Tanzania (LAT) na chati ya lugha ya alama Tanzania (LAT) na kamusi ya LAT	53

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(b) Kumudu matumizi ya LAT katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya LAT katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu Lugha ya Alama ya Tanzania (LAT) na chati ya lugha ya alama Tanzania (LAT) na kamusi ya LAT	
		(c) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali ameweza kufaragua vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(d) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kusoma kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kusoma na chati ya lugha ya alama Tanzania (LAT) na kamusi ya LAT	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
	3.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika na kamusi ya LAT	40
		(b) Kumudu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali ameweza kufaragua vifaa saidizi sahili katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu ufaraguzi wa vifaa saidizi sahili	
		(c) Kumudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi katika kukuza stadi za kuandika kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu matumizi ya teknolojia na vifaa vingine saidizi na kamusi ya LAT	

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE USONJI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
4.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	4.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	(a) Kufafanua dhana ya usonji	Dhana ya usonji imefafanuliwa	Picha/video zenye kuonesha dhana ya usonji na Matini zinazohusu dhana ya usonji	86
		(b) Kuchambua changamoto za mwanafunzi mwenye usonji katika ujifunzaji	Changamoto za mwanafunzi mwenye usonji katika ujifunzaji zimechambuliwa	Matini zinazohusu changamoto za mwanafunzi mwenye usonji katika ujifunzaji	
		(c) Kumudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye usonji na mahitaji yake katika ujifunzaji	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye usonji	Matini zinazohusu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi mwenye usonji	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(d) Kuaridhia mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	Mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji na picha za rangi	
		(e) Kuaridhia mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye usonji	Mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye usonji zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye usonji na picha za rangi	
	4.2 Kumudu mbinu za urekebishaji wa tabia, uchangamani na mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye usonji	(a) Kumudu mbinu za urekebishaji wa tabia, uchangamani na mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye usonji	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za urekebishaji tabia, uchangamani na mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye usonji	Matini zinazohusu mbinu za urekebishaji wa tabia, uchangamani na mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye usonji	64

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(b) Kumudu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	Mwalimu tarajali amemudu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	Matini/ picha na video zenye kuonesha mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE ULEMAMU WA AKILI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
5.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili	5.1 Kuchambua mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili	(a) Kufafanua dhana ya ulemamu wa akili	Dhana ya ulemamu wa akili imefafanuliwa	Matini zinazoelezea dhana ya ulemamu wa akili	83
		(b) Kumudu stadi za kuchambua changamoto za ulemamu wa akili	Changamoto za mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili zimechambuliwa	Matini zinazoelezea changamoto za ulemamu wa akili	
		(c) Kumudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemamu wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili na mahitaji yake katika ujifunzaji	Mwalimu tarajali amemudu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemamu wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili	Matini zinazohusu mbinu za utambuzi wa awali wa kiwango cha ulemamu wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili, ngoma, mpira, filimbi na fomu za upimaji	
		(d) Kuaridhia mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili	Mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa akili zimearidhiwa	Picha zinazoonesha mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji na vifani	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(e) Kuaridhia mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Mbinu za utoaji wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili zimearidhiwa	Matini zinazohusu mbinu za utoaji wa afua stahiki, mafuta, msasa, mchanga, blankenti na rangi	
	5.2 Kumudu mbinu za urekebishaji wa tabia kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	(a) Kumudu misingi ya urekebishaji wa tabia kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya urekebishaji wa tabia katika ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Matini zinazohusu misingi ya urekebishaji wa tabia na vifani	67
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za urekebishaji wa tabia kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za urekebishaji wa tabia katika ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za urekebishaji wa tabia na vifani	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	wa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili zimearidhiwa	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
		(c) Kumudu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Mwalimu tarajali amemudu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji na vifani	

Jedwali Na. 4: Maudhui ya Mwaka wa Pili

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE ULEMAMU WA UONI					
Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
1.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	1.5 Kumudu mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	(a) Kumudu misingi ya mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Fimbo nyeupe na Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	40
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Fimbo nyeupe na Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	
	1.6 Kumudu mbinu za ujifunzaji nje ya darasa kwa wanafunzi wenye ulemamu wa uoni	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	Manila na Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemamu wa uoni	20

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE UZIWIKUTOONA

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
2.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	2.5 Kumudu mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo katika ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kumudu misingi ya mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu misingi ya mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Fimbo nyeupe na Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	40
		(b) Kumudu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Fimbo nyeupe na Matini zinazohusu matumizi ya mbinu za mafunzo kabilishi na mjongeo kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	
	2.6 Kumudu mbinu za ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	Manila na Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona	20

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE UZIWI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
3.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwi	3.4 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwi	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye uziwi	Matini zinazohusu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa	60

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE USONJI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
4.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye usonji	4.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye usonji	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye usonji	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye usonji	Manila na Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa	60

MAUDHUI YA UFUNDISHAJI NA UJIFUNZAJI KWA MWANAFUNZI MWENYE ULEMAVU WA AKILI

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za ujifunzaji	Vigezo vya upimaji	Zana za ufundishaji na ujifunzaji zinazopendekezwa	Idadi ya vipindi
5.0 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	5.3 Kumudu mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	(a) Kumudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Mwalimu tarajali amemudu matumizi ya mbinu za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	Manila na Matini zinazohusu mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji nje ya darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili	60

Bibliografia

- Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). *Applied behavior analysis*. Pearson.
- Felder, M., Wilhelmsen, G., & Schneiders, K. (2021). Developing “vision-for learning” competencies among teachers in Tanzania - An Innovative Higher Education Initiative. *Creative Education*, 12, 82-102.
- Harris, J. (2018). Leo Kanner and autism: a 75-year perspective. *International Review of Psychiatry*, 30(1), 3-17.
- Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (2022). *Muongozo wa utekelezaji wa mkakati wa taifa wa elimu jumuishi 2022-2026*. Ofisi ya Rais TAMISEMI
- McConomy, M. A., Root, J., & Wade, T. (2022). Using task analysis to support inclusion and assessment in the classroom. *Teaching Exceptional Children*, 54(6), 414-422.
- Ministry of Education and Vocational Training. (2012). *Teaching methodology for learners with visual impairment*. Tanzania Institute of Education.
- Sumarni, S. (2016). Think Pair Share effect of Understanding the Concept and Achievement. *In Proceeding of the international conference on teacher training and education* (Vol. 2, No. 1, pp. 783-787).
- Taasisi ya Elimu Tanzania. (2021). *Mwongozo rekebifu wa mwalimu wa kufundishia mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika elimu ya msingi hatua ya I – III*. Taasisi ya Elimu Tanzania.
- United States Agency for International Development (2020). *Mbinu za ujifunzaji kwa wote*. Tusome Pamoja.
- Wilhelmsen, G. B. & Felder, M. (2021). About the importance of vision screening by teachers in schools: A study from Tanzania. *Improving schools*, 1-18. [https://doi.org/ 10.1177/13654802211004](https://doi.org/10.1177/13654802211004)
- Wilhelmsen, G. & Felder, M. (2020). *Learning is visual: Why Teachers Need to Know about*
- Willey, J. et al. (2002). *Concise encyclopedia of special education*. 2nd Ed. John Willey and Sons.